

בעניין:

1. -- אלעזרה, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
2. -- דלו, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
3. -- חמדאן, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
4. -- חמדאן, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
5. -- גאנם, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
6. -- גאנם, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
7. -- גאנם, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
8. -- גאנם, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
9. -- גשאש, ת"ז --
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
10. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד תהילה מאיר ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עובידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317
דוא"ל: t.meir@hamoked.org.il

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

המשיב

הודעת עדכון מטעם העותרים

1. עניינה של העתירה במניעת הכניסה הגורפת של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023. בעתירה התבקש צו על תנאי שיורה למשיב ליתן טעם "מדוע לא יבוטלו, או לכל הפחות יצומצמו למידה סבירה, ההגבלות הגורפות המוטלות על כניסתם של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023".
2. בהחלטה מיום 8.9.2025 נדרשו הצדדים לעדכן את בית המשפט הנכבד בדבר "מספר ההיתרים ומשטר ההיתרים בתקופת המסיק הקרוב". בנוסף המשיב נדרש להגיש נתונים עדכניים בצירוף חוות דעת ביטחונית בעניין כניסתם של חקלאים פלסטינים למרחב התפר.

מספר ההיתרים שהונפקו לצורך מסיק הזיתים השנה

3. נציג הקישור הפלסטיני בקלקיליה, מר מוחמד קוטקוט, מסר למוקד להגנת הפרט כי בנפת קלקיליה הוגשו כ-3,700 בקשות להיתרי כניסה למרחב התפר לצורך המסיק השנה וכי הונפקו כ-2,500 היתרים לצורך המסיק. למשפחות רבות הונפקו היתרים בודדים בלבד – כ-1-3 היתרים. זאת בעוד שבעבר היה נהוג שכל בני המשפחה, מדרגה ראשונה ומדרגה שנייה, משתתפים יחד במסיק הזיתים, בהתאם לנוהג המקובל בחברה הפלסטינית. מנהג זה, של עיבוד משותף של האדמות על ידי כלל בני המשפחה, בפרט בתקופת המסיק, מהווה רכיב חשוב במסורת התרבותית הפלסטינית ובמרקם החיים המשפחתי (ראו בג"ץ 6896/18 טעמה נ' המפקד הצבאי בגדה המערבית, סעיפים 55, 73 ו-79 לפסק דינה של כבוד השופטת ברק-ארז (פורסם בנבו, 6.3.2022)).
4. מר קוטקוט ציין כי בשנה שעברה, שנת 2024, היו חקלאים רבים שלא קיבלו היתרי מסיק, למרות שידוע בוודאות שיש להם עצי זית, והשנה שוב לא ניתנו היתרים לאותם החקלאים, ב"נימוק" שבשנה שעברה הם לא קיבלו היתרים.
5. נציג הקישור הפלסטיני בטולכרם, מר נצר פוקהא, מסר כי הקישור הפלסטיני בטולכרם ביקש שיונפקו היתרי מסיק עבור 2,356 חקלאים מנפת טולכרם. בפועל הונפקו 1,304 היתרים ו-754 בקשות נדחו. מר פוקהא הבהיר כי מספר ההיתרים שהונפקו אינו מספיק, במיוחד על רקע העובדה שכניסתם של החקלאים לאדמותיהם כבר נמנעה במשך למעלה משנתיים, כך שנדרשת עבודה רבה ואינטנסיבית כעת לצורך שיקום האדמות.
6. נציג הקישור הפלסטיני בסלפית, מר אחמד עבדאלרזאק, מסר כי הקישור הפלסטיני בסלפית הגיש כ-400 בקשות להיתרי מסיק וכי הונפקו 320 היתרים.
7. נציג הקישור הפלסטיני בג'נין, מר מואמן אלכילאני, מסר שבנפת ג'נין הוגשו 669 בקשות להיתרים המאפשרים כניסה למרחב התפר לצורך המסיק דרך מחסום ברטעה 356, ואף אחת מהבקשות האמורות לא נענתה. בנוסף הוגשו 350 בקשות להיתרים עבור שערים נוספים בגדר ההפרדה, וכל הבקשות האלה אושרו.

הסדרי הכניסה למרחב התפר לצורך המסיק

8. מעבר למחסור בהיתרים לצורך מסיק הזיתים, למוקד להגנת הפרט נמסר כי גם החקלאים שכן קיבלו היתרים לא קיבלו שהות מספקת לצורך ביצוע העבודות החקלאיות הנדרשות.
9. נציג הקישור הפלסטיני בקלקיליה, מר מוחמד קוטקוט, מסר כי היתרי המסיק שהונפקו עבור החקלאים מנפת קלקיליה היו תקפים למשך כשבועיים וחצי בלבד, מיום 20.10.2025 עד ליום 20.11.2025. גם מתוך התקופה הקצרה הזאת, השערים שבגדר ההפרדה נפתחו רק בימי שני עד חמישי, ולא נפתחו בימי שישי, שבת וראשון, שהם הימים החשובים ביותר עבור החקלאים, כיוון שבימים אלו רוב האנשים אינם עובדים והם פנויים לעיבוד האדמות. מר קוטקוט הדגיש כי הימים הספורים שבהם התאפשרה כניסתם של החקלאים למרחב התפר אינם מספקים לצורך ביצוע עבודות המסיק, בפרט לאור העובדה שהאדמות לא עובדו במשך שנתיים והן הגיעו למצב של הזנחה קשה.
10. נציג הקישור הפלסטיני בטולכרם, מר נצר פוקהא, מסר כי היתרי המסיק שהונפקו עבור חקלאי נפת טולכרם היו תקפים למשך עשרה ימים בלבד, מיום 20.10.2025 עד ליום 30.10.2025. גם בנפת טולכרם השערים שבגדר ההפרדה נפתחו רק בימי שני עד חמישי, ולא נפתחו בימי שישי, שבת וראשון. מר פוקהא הדגיש גם הוא כי הזמן שניתן לחקלאים לצורך ביצוע עבודות המסיק אינו מספיק, בייחוד לאחר שנתיים שבמהלכן נמנעה כניסתם של החקלאים לאדמות. מר פוקהא מסר כי הקישור הפלסטיני העלה את הנושא בפני המת"ק וסוכם שהעניין יידון בהמשך, אך טרם התקיים דיון נוסף בנושא.

11. אחד החקלאים המיוצגים על ידי המוקד להגנת הפרט, מר חאלד גאנם, ת"ז 906458955, תושב דיר אלגזון שבנפת טולכרם שאדמתו מצויה באדמות דיר אלגזון שבמרחב התפר, מסר כי כמו יתר חקלאי האזור, גם הוא קיבל היתר שתקף מיום 20.10.2025 עד ליום 30.10.2025 בלבד. הכניסה למרחב התפר באמצעות ההיתר האמור התאפשרה רק בימי שני עד חמישי. מר גאנם ושניים מבניו קיבלו היתרי כניסה למרחב התפר לצורך המסיק, אך הם לא הספיקו לסיים את עבודות המסיק בזמן הקצר שהוקצה להם. עדויות דומות נמסרו גם משני חקלאים נוספים מאזור טולכרם המיוצגים על ידי המוקד להגנת הפרט – מר אחמד גאנם, ת"ז 960180164, ומר מחמוד גדע, ת"ז 404502288.

העתקים מהיתרי המסיק שניתנו למר אחמד גאנם ולמר מחמוד גדע מצורפים ומסומנים ה/1.

12. נציג הקישור הפלסטיני בסלפית, מר אחמד עבדאלרזאק, מסר כי היתרי המסיק שהונפקו עבור חקלאי סלפית הם תקפים למשך חודש, החל מיום 20.10.2025. כניסתם של החקלאים למרחב התפר מתאפשרת רק דרך שער אחד – שער מגן דן – ושער זה נפתח גם הוא רק בימי שני עד חמישי, ולא בימי שישי, שבת וראשון. בנוסף, נאסר על חקלאי נפת סלפית להגיע לאדמות החקלאיות שמצויות ברדיוס של כ-150 מטרים מההתנחלויות שהוקמו באזור.

13. נציג הקישור הפלסטיני בג'נין, מר מואמן אלכילאני, מסר כי היתרי המסיק שהונפקו עבור חקלאי נפת ג'נין היו תקפים למשך **יום אחד או יומיים בלבד**. תאריכי התוקף של ההיתרים לא היו זהים עבור כלל החקלאים, כך שהכניסה למרחב התפר התנהלה במעין "משמרות" – בכל יום התאפשרה כניסתם של כשבעים מהחקלאים למרחב התפר.

14. אחד מחקלאי נפת ג'נין המיוצגים על ידי המוקד להגנת הפרט, מר עדנאן קבהא, ת"ז 938095437, מסר כי השער החקלאי הרלוונטי עבורו, שער טורה 300, נפתח רק למשך יומיים – יום 2.11.2025 ויום 3.11.2025. אולם, רק ביום 2.11.2025 המת"ק הודיע לקישור הפלסטיני על כוונתו לפתוח את השער, כך שרבים מהחקלאים לא הספיקו להיכנס למרחב התפר באותו היום ונותר להם יום אחד בלבד שבו התאפשר להם להגיע לאדמותיהם לצורך מסיק הזיתים. מר קבהא עצמו נכנס למרחב התפר ביום 3.11.2025. מר קבהא מסר כי האדמה מצויה במצב קטסטרופאלי וכי הוא מתחרט על כך שהוא בכלל נכנס למרחב התפר, כי כאב לו לראות את החלקה במצב כל כך ירוד – מוזנחת, יבשה ומלאה בקוצים ובעשבים. מר קבהא הוא היחיד מבין בני המשפחה שלו שקיבל היתר כניסה לאדמה לצורך המסיק.

חוקיותו של משטר ההיתרים הנוכחי

15. כמפורט בעתירה, הפסיקה העקבית בעניין גדר ההפרדה ומשטר ההיתרים קבעה כי המדינה מחויבת לקבוע הסדרים שיצמצמו **למינימום ההכרחי** את הפגיעה של גדר ההפרדה בתושבים המושפעים ממנה ושישמרו ככל האפשר את מרקם החיים שנהג באזור עד להקמתה של גדר ההפרדה. לא יכול להיות ספק שהמדיניות המונהגת על ידי המשיב מזה למעלה משנתיים, במסגרתה נמנעת באופן גורף וקבוע הגישה של בעלי האדמות הפלסטינים ובני משפחותיהם ליותר מ-95% מהאדמות החקלאיות שבמרחב התפר, שבהן גדלים עצי זית, למעט במשך ימים בודדים בשנה, מנוגדת לפסיקה.

16. נזכיר כי במסגרת ההליכים הקודמים שהתנהלו בנושא מניעת הכניסה הגורפת למרחב התפר מאז יום 7.10.2023, בג"ץ 7945/23 **גאנם נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** ובג"ץ 8112/23 **רדואן נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**, המשיב הגיש תגובה מקדמית בסמוך לאחר פרוץ המלחמה, בחודש נובמבר 2023 (התגובה המקדמית מצורפת לעתירה כ-ע/1), ובה נכתב כך:

יודגש, כי המגבלות החלות היום על התנועה למרחב התפר הן **תולדה ישירה של המצב הביטחוני החרג, ונגזרות משיקולים ביטחוניים, מבצעיים ולוגיסטיים מורכבים, המסורים לשיקול דעת הגורמים האמונים על ביטחון האזור. תמונה עובדתית מורכבת זו, אשר הכתיבה את השינויים שנעשו בעקבות המלחמה,**

נבחנת באופן יום-יומי על ידי גורמי הביטחון המופקדים על הנושא, מתוך רצון לחזור לשגרה מוקדם ככל הניתן (סעיפים 4-5, ככל ההדגשות הוספו, ת.מ.).

וכך :

נוכח הערכת המצב הביטחונית והאיומים הביטחוניים המתגברים בתקופת המלחמה, וכן על רקע שינויים בפריסת סדר הכוחות הנוכחי של פיקוד מרכז והסיכון המוגבר מכניסה למרחב התפר בעת הזו, הוחלט שלא להחריג מפקודת הסגר בעלי היתרי כניסה למטרות מסחר וחקלאות במרחב התפר (סעיף 30).

וכך :

המשיב יטען כי החלטותיו אינן מתקבלות בחלל ריק וכי הנסיבות הביטחוניות השוררות כיום באזור מחייבות אותו לפעול באופן אקטיבי להסרת הסיכונים החמורים המרחפים על חיי אזרחי המדינה וכוחות הביטחון. הדברים באים לידי ביטוי בצמצום כמות האנשים שניתן לאפשר להם לעבור במעברים ולשהות במרחב התפר... העניין אף בא לידי ביטוי בהכרזת המפקד הצבאי על "מצב מיוחד בעורף" באזור יהודה ושומרון (סעיפים 86-87).

17. לא יעלה על הדעת שאותה המדיניות שהונהגה, על פי הנטען, כתולדה ישירה של המצב הביטחוני החריג והקיצוני של החודשים אוקטובר ונובמבר 2023, תיוותר על כנה גם שנתיים לאחר מכן, על אף התמורות הרבות שחלו בינתיים במציאות הביטחונית, ובראשן **סיום המלחמה ברצועת עזה** במסגרת הסכם הכולל את שחרורם של החטופים ותכנית לייצוב האזור לטווח הארוך.

18. האם עמדת המשיב היא שהמצב הביטחוני כיום הוא דומה למצב הביטחוני של החודשים אוקטובר ונובמבר 2023? האם למלחמה הקשה שהתנהלה במשך שנתיים לא היתה כל תועלת ביטחונית?! אם מדיניותו של המשיב בעניין כניסתם של החקלאים למרחב התפר אכן נגזרה מהמצב הביטחוני החריג של יום 7.10.2023 וראשית המלחמה, הרי שעל המשיב לבטל את המדיניות הזאת כאשר המציאות הביטחונית משתפרת, בהתאם להתחייבותו במסגרת ההליכים הקודמים שהתנהלו בעניין. כאמור בעתירה, העתירות הקודמות בנושא נדחו "**בהתחשב בכך שהמשיב שוקל את מכלול הנסיבות ועורך את האיזונים הנדרשים ; שוקל את השינויים במצב הביטחוני ; את הצרכים הביטחוניים הדחופים הנשקלים בחיוב ; (ו) את האפשרות לתאם את הכניסה לאזור התפר באמצעות המתקנים".** הותרת האיסור הגורף על כניסתם של החקלאים הפלסטינים למרחב התפר על כנו, חרף השינויים הדרמטיים שחלו במצב הביטחוני במהלך השנתיים החולפות, מנוגדת לא רק לפסיקה הכללית בעניין גדר ההפרדה ומשטר ההיתרים, אלא גם לפסק הדין בנושא הספציפי של מניעת הכניסה למרחב התפר מאז יום 7.10.2023.

13 בנובמבר 2025.

תהילה מאיר, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 125523]